

Inhisarlar idaresince muhtelif yerlerde yaptırılacak ambar ve depo binaları hakkında 1/654 numaralı kanun lâiyhası ve Bütçe encümeni mazbatası

T. C.

Başvekâlet

Mname/ât müdürlüğü

Sayı 6/1341

3-V-933

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Inhisarlar İdarelerince muhtelif yerlerde yaptırılacak fennî ambar ve depo binaları hakkında Gümrük ve Inhisarlar vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 2-V-1933 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile yüksek huzurlarına sunulmuştur efendim.

Başvekil

İsmet

Inhisarlar idaresince muhtelif yerlerde yaptırılacak olan fennî ambar ve depo binaları hakkındaki kanunun mucip sebepleri

Inhisarlar idaresi, mahallinde yetişen yaprak tütünleri muhafaza etmek mecburiyetinde olduğundan , gerek kendi malı tütünlerin ve gerek zürraa ait olanların iyi bir surette muhafazaları için mevcut kendi malı ambarların kifayet etmemesinden her sene vasatı 250 000 lira mukabilinde muhtelif yerlerde depo olarak müteaddit binalar kiralamaktadır. Bu binaların büyük bir kısmı depo olarak yapılmadığı, ve depo olanlarının dahi tütüncülük için fennen lâzımlı cihazları haiz olmamasından bu ambarlara konulan tütünler çok miktarda fire vermekle beraber ekseriyetle tütünlerin nefasetini giderdikleri, ve bilhassa tütün haşere ve hastalıklarının intişarına sebebiyet verdikleri, malûm bir hakikattir.

Inhisarlar idaresi, esasen zürraın emanet tütünlerini 1701 sayılı kanuna tevfikan iyi muhafaza etmek mecburiyetinde olduğundan , memleketin mevakii muhtelifesinde tütünlerin iyi muhafaza edilmesini temin edecek fennî ve asrî 96 adet ambarın inşası mecburiyeti karşısında bulunmaktadır . Gerek idare malı ve gerek zürraa ait tütünleri ihtiva edecek olan bu ambarların bir an evvel yaptırılınalardaki lüzum ve müstaceliyet aşikârdır.

Bu maksadın temini için yapılan keşiflerine göre muhammen bedelleri beş milyon sekiz yüz kırk dört bin on dokuz liraya ve istiap hacimleri 27 915 250 kiloya balığ olan bu ambarların, 3 752 125 liralık 19 330 500 kiloluk yirmi dokuz adedinin iki sene nihayetinde ve 525 436 liralık 2 319 000 kiloluk on yedi adedinin üçüncü sene nihayetinde, ve 1 566 458 liralık 6 265 750 kiloluk elli adedinin de beşinci sene nihayetinde yapılması bitirilmek, ve paraları bir kirediye raptedilerek 15 seneye kadar mukassatan ödenmek suretile bir veya müteaddit müteahhitlere yaptırılması şekli düşünülmüş ve bağlı kanun lâiyhası bu işlerin temini için hazırlanmıştır.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 132

Esas No. 1/654

13 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

İnhisarlar idaresince memleketimizin muhtelif yerlerinde yaptırılacak fennî ambar ve depo binaları hakkında olup Başvekâletin 8 - V - 1933 tarih ve 6/1341 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilerek encümenimize havale edilen kanun lâyihası Maliye, Gümrük ve inhisarlar vekilleri Mustafa Abdülhalik ve Ali Rana Beyefendilerle İnhisarlar umum müdürü Hüsnü Bey hazır oldukları halde tetkik ve mütealea olundu:

Filvaki, memleketimizde yetişen tütün mahsulünün fennî şartlar dahilinde muhafazasına yarayacak depo ve ambar binalarına ihtiyaç pek barizdir.

İnhisar idaresi bu mahrumiyet ve ihtiyaç yüzünden hem kendi hesabına zararlara uğruyor, hem de kanunu mahsus ile muhafazasına mecbur olduğu zürra mallarını iyi koruyamadığı için sahiplerini mutazarrır ediyor. Bundan başka mühim bir miktar parayı da icar bedellerine veriyor. Diğer taraftan fazla miktarda memur istihdamına mecbur kalıyor. Bu müteaddit iktisadî ve idarî sebepler hasebile idarece fennî ambar ve depo binaları inşası zaruridir.

Ancak lâyihanın birinci maddesinde gösterildiği ve hile İdarenin bu iş için birden altı milyon liralık taahhüde bağlanarak on beş sene gibi uzun bir zaman zarfında paranın büyük kısmını faizlere vermesi muvafık görülemediğinden daha kısa bir zamanda ve az para ile nisbeten çok iş yapmak ciheti tercih edilmiştir.

Esasen bu kanun lâyihasına ait esbabı mucibe mazbatasında binalar inşaatı miktar, hacim ve zaman itibarile üç muhtelif safhaya ayrılmış olması, gerek meblâğ gerekse zaman taahhüdü itibarile daha az ve kısa bir mikyas ittihazını mümkün kılmaktadır. Bu itibarla encümenimiz birinci maddeyi (. . . . . ve azamî altı sene zarfında ödenmek ve inşaat nihayet üç sene zarfında bitirilmek üzere üç buçuk milyon liraya kadar . . . . .) şeklinde tadilen kabul eylemiştir. Bu meblâğ sarfedildikten sonra icap ederse yeni tahsisatla ikmali de mümkündür.

Bundan başka bu binaların inşa edileceği yerlerde ambar ve depo için lâzım olan evsaf ve şeraiti iktisadiyeyi haiz ve Devlete ait arsalar varsa bu arsaların bedelsiz olarak inhisar idaresine tahsisi için lâyihaya bir madde ilâvesi kararlaştırılmıştır. Yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumi heyetin yüksek tasvibine arz olunur.

Reis	Reis V.						
Gümüştane	Konya	Edirne	Elâziz	İstanbul	Isparta	Kayseri	Manisa
H. Fehmi	K. Hüsnü	Faik	H. Tahsin	Sadettin	Mükerrem	A. Hilmi	M. Turgut
Niğde	Sivas						
Faik	M. Remzi						

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Inhisarlar idaresince muhtelif yerlerde yaptırılacak olan fennî ambar ve depo binaları hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Inhisarlar idaresince muhtelif yerlerde yaptırılacak olan fennî tütün ambar ve depoları için her sene tediye edilecek miktarı o sene bütçesine konulmak ve azamî on beş sene zarfında ödenmek üzere altı milyon liraya kadar taahhütlere girişmeğe ve bu miktara kadar bono vermeğe Gümrük ve inhisarlar vekili mezundur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.

2 - V- 1933

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V. V.
<i>Dr. Reşit Galip</i>	<i>Hilmi</i>	<i>Muhlis</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Inhisarlar idaresince yaptırılacak tütün ambar ve depoları hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Inhisarlar idaresince muhtelif yerlerde yaptırılacak olan fennî tütün ambar ve depoları için her sene tediye edilecek miktarı o sene bütçesine konulmak ve azamî altı sene zarfında ödenmek ve inşaat nihayet üç sene zarfında bitirmek üzere üç buçuk milyon liraya kadar taahhütlere girişmeğe ve bu miktara kadar bono vermeğe Gümrük ve inhisarlar vekili mezundur.

MADDE 2 — Birinci madde mucibince ambar ve depoların yaptırılacağı yerlerde evsaf ve şeraiti iktisadiyeyi haiz olarak bulunan Devlete ait arsalar bedelsiz inhisarlar idaresine verilir.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 4 — Bu kanunun hükmünü icraya Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.